בס"ד

פרד"ס יהודה

עלון שבועי באידיש ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק

פרשת נצבים תשפ"ה | ראש השנה תשפ"ו | גליון 811 [שנה י"ז]

ווען איז דער אויבערשטער דַן א מענטש אין ר"ה?

אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל: טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וגו' לְעָבְרְךָ בִּבְרִית ה' אֱלֹקֶיךָ: (כט ט–י"א) פרעגן אלע אז עס שטייט אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם, מיינט דאס אז אלע שטייען, פארוואס דארף די תורה אויסרעכענען רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ? אויך פארוואס פירט אויס די פסוק נאכאמאל כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל? נאר מען קען דאס מסביר זיין לויט וואס עס שטייט (מס' ר"ה) **בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר** (תהלים לג, טו) "הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם". אלע גייען דורך ווי שאף, זאגט די גמ' (ר"ה י"ח ע"א) **וכולן נסקרין בסקירה אחת,** דער אויבערשטער גיט איין בליק אויף די גאנצע וועלט און נאכדעם קוקט ער אריין ביי יעדער איינער באזונדער, פרעגן אלע אויב דער אויבערשטער קוקט שוין **בסקירה אחת,** פארוואס דארף יעדער איינער דורכגיין נאכאמאל באזונדער? נאר עס שטייט פון הייליגן אריז"ל אז ווען עס קומט צו א מענטש פלוצלונג אין ר"ה א התעוררות צו תשובה טאהן און ער הויבט אן וויינען, זאל ער וויסן אז מען איז אים יעצט דַן, און ער זאל תשובה טאן באמת, וועט דער אויבערשטער אים דן זיין לויט יעצט נאכן תשובה ע"כ, און דאס איז א גרויסער חסד פון אויבערשטן צו מעורר זיין א מענטש צו תשובה, דאס מיינט, אפילו דער אויבערשטער איז דַן בסקירה אחת, אבער ער טוט א חסד און איז דַן יעדער איינעם באזונדער און גיט אים א התעוררות צו תשובה טאן אז זייער דין זאל ארויסגיין לטוב, לויט דעם איז גוט אונזערע פסוקים, ווייל הַיּוֹם מיינט ר"ה כידוע, אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם, דער אויבערשטער איז דַן די גאנצע וועלט בסקירה אחת, אבער ער טוט אויך א חסד אז רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם, אלע ווערן אויך געמשפט יעדער איינער באזונדער כדי זיי זאלן נתעורר ווערן צו תשובה טאהן, דעריבער שטייט נאכאמאל כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, און דער פסוק פירט אויס פארוואס טוט דאס דער אויבערשטער? ווייל לְעָבְרְךָ בִּבְרִית ה' אֱלֹקֶיךָ, כדי מען זאל אריינגיין אין ברית פון אויבערשטן און תשובה טאהן, און אזוי ארויסגיין זכאי בדין. (משאת משה הגה"ק ר' שלום משה אונגאר מנייטרא)

קוק נישט וואס די רשעים זענען מצליח

כִּי אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וגו' וַתִּרְאוּ אֶת שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ וָאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם: וגו' פֶּן יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: וְהָיָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת דִּבְרֵי הָאָלָה הַזֹּאת וְהִתְבָּרֵךְ בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לִּי כִּי בִּשְׁרִרוּת לִבִּי אֵלֵךְ וגו' לֹא יֹאבֶה ה' סְלֹחַ לוֹ: (כט טו–יט) צו פארשטיין די פסוקים, איז לויט וואס מען איז מפרש ביי לוט וואס שטייט (בראשית י"ג ט–יא) וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה לִפְנֵי שַׁחֵת ה' אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וגו' וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו: זאגט רש"י פון מדרש, לוט האט זיך אפגעקערט פון אויבערשטן און געזאגט אִי אֶפְשִׁי לֹא בְּאַבְרָם וְלֹא בֵּאלֹקָיו פארוואס האט ער זיך אפגעקערט פון אויבערשטן? ווייל וַיַּרְא אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן, לוט האט געזען כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, דארט וואו מען זינדיגט, און זיי האבן כל טוב, און זענען מצליח, און **אברהם** דער צדיק האט געדארפט גיין בעטן נדבות, דעריבער איז לוט אוועקגעגאנגען פון אויבערשטן, דאס שטייט דא, דער אויבערשטער זאגט כִּי אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וגו' וַתִּרְאוּ אֶת שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ וָאֶבֶן, אפילו זיי האבן געזינדיגט האבן זיי געהאט אסאך כֶּסֶף וְזָהָב: איז אויב יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: און איר וועט טראכטן שָׁלוֹם יִהְיֶה לִּי כִּי בִּשְׁרִרוּת לִבִּי אֵלֵךְ, חלילה זאלסטו אזוי טראכטן, ווייל די תורה זאגט לֹא יֹאבֶה ה' סְלֹחַ לוֹ, ווייל דאס וואס די רשעים האבן כל טוב, איז אזוי ווי דוד המלך שרייבט (תהלים צב ח) בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד. זיי צו פארניכטן שפעטער, אבער צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: דער צדיק וועט האבן א לעכטיגן עולם הבא. (מגד ירחים ח"א מהמגיד מישרים ר' פייש פישמאן מפרעשבורג)

טוט מצות כדי דיינע קינדער זאלן האבן א זכות

הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ: (ל יט) שטייט אין מדרש (ויקרא פל"ו ג) אויפן פסוק וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב דער וואס טוט א מצוה און זוכט צו האבן שכר פון דעם גלייך, **איז ער א רשע ווייל ער לאזט נישט איבער קיין זכותים פאר זיינע קינדער, און אויב די הייליגע אבות וואלטן געבעטן שכר פון וואו וואלטן מיר געהאט זכות אבות אזוי ווי עס שטייט** "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב" זעהט מען אז מען זאל נישט טאהן א מצוה כדי צו באקומען יעצט שכר, נאר טאהן נישט צו מקבל זיין שכר און אזוי וועסטו איבערלאזן די זכותים פאר דיינע קינדער, און בְּרָכָה מיינט טאהן מצות כדי צו מקבל זיין שכר בעולם הזה, און חַיִּים מיינט טאן כדי זוכה זיין צו חַיִּים הנצחים, דאס שטייט אין פסוק אז דער אויבערשטער גיט דיר א בחירה ווי אזוי צו טאהן דיינע מצות, דעריבער וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים, קלייב אויס דער וועג פון חיים הנצחים, און טו די מצות נישט צו מקבל זיין שכר אויף דער וועלט, ממילא לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ וועט זיין אז סיי דו און סיי דיינע קינדער וועלן לעבן אין דעם זכות. (אמרי שפר הגאון רבי שלמה קלוגער)

הילולא קדישא מרן אור ישראל מסטאלין זצוק"ל ב' דר"ה תרפ"ב

דעם צווייטן טאג ראש השנה איז די יום הילולא פון הרה"צ ר' ישראל מסטאלין זיע"א בן הרה"ק ר' אשר זצוק"ל, בן הרה"ק ר' אהרן מקארלין דעם בית אהרן זיע"א אין קארלין סטאלין מען רופט אים דער פראנקפורטער, ווייל זיין מקום מנוחה איז אין שטאט פראנקפורט, די וועלט רופט אים די ינוקא. ער איז געבוירן י' כסלו שנת תרכ"ט. ער איז געווען זייער א באהאלטענער אז די וועלט האט אים בכלל נישט פארשטאנען אבער זיינע חסידים און צדיקים בכלל, האבן געוואוסט זיין גדלות סיי אין תורה און סיי אין עבודת השם און זיינע אפענע אויגן. און ווען זיין הייליגער טאטע איז נסתלק געווארן ט"ו אב תרל"ג איז ער געווען 4 מיט א האלב יאר, די זקני החסידים האבן אים געקרוינט אלץ ממשיך פון דעם הייליגן קייט פון אדמור"י סטאלין קארלין. זיין זון ר' יוחנן מסטאלין זצוק"ל האט געזאגט אז דער טאטע איז קיינמאל נישט געווען א קינד, הרה"ח ר' מענדל צייליגנאלד ז"ל - פון מלינוב, אליק, א"י -האט דערציילט אז ווען דער פראנקפורטער איז געווען מיט זיין הייליגן טאטן הרה"ק ר' אשר זצ"ל אין מלינוב ביים ערשטן יארצייט דעם הייליגן בית אהרן טו"ב סיון -תרל"ג- רופט זיך אן דער פרנקפורטער ז"ל וואס איז געווען 4 יאר אלט "אט שטייט דא דער זיידאלע", האט דער יונגער רבי געזאגט: "שא שא רעד נישט".

הוצא לאור ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק pardesyehuda1@gmail.com "עולם הספרים"

געדענקט פשט אין זוהר

ווען דער פרנקפורטער איז שוין געווארן עלטער איז נאך געווען א איד וואס האט געהאט ספיקות אין אים. האט ער געהאט א שווערן זוהר האט ער מחליט געווען ער וועט פרעגן דער רבי ז"ל פשט אין זוהר, ווען ער קומט און פרעגט, שרייט אים אן דער רבי ז"ל: האסט א פארשטאפטער קאפ, האסט שוין געפרעגט דעם זיידן ווען ער האט אונז געהאלטן און אזוי האט ער דיר געענטפערט פשט, דער איד האט איבער געבעטן דעם רבי ז"לאון איז געווארן א חסיד. [דער רבי איז געווען אלט וויניגער פון 2 מיט א האלב יאר.!!!!] ער האט געזאגט אז דער וועלט ווייסט נישט ווער זענען אונזערע קינדער וועלן מיר זיי דערציילן, און ער האט געהאט 6 זין און 4 איידעמער צדיקים, און דער הייליגער חדר ציט זיך נאך היינט מיט חשובע חסידים וואס גייען בדרכו מיט אמונה פשוטה, אזוי ווי דער הייליגער בית אהרן האט געזאגט א חסיד דארף זאגן "מיין רבי איז דער קלענסטער רבי אבער פאר מיר איז ער געגוג גרויס", אויך האט ער געזאגט א חסיד איז "איך בין א נער און איך גלייב" זיע"א.

מדור העובדות

****** דער הייליגער רבי מאיר מפרימישלאן זצוק"ל איז מכיר טובה דער זון פון א איד וואס האט אים געראטעוועט******

דער הייליגער צדיק רבי מאיר מפרימישלאן זצוק"ל (נפטר געווארן כ"ט באייר תר"י), איז געבוירען געווארן שנת תקמ"ג צו זיין הייליגן טאטן רבי אהרן אריה לייב, דער זון פון רבי מאיר הגדול מפרמישלאן. אין די יונגערע יארן פאר ער איז געווארן רבי פלעגט ער ארום פארן אין די שטעט און געגעבן דרשות און אזוי געשאפט געלט פאר צדקה, אין פלעצער האט ער געהאט שטארקע רדיפות ווייל ער האט געזאגט מוסר און זייער חסרונות און מען האט דאס נישט ליב געהאט, שפעטער האט ער שוין אויפגעהערט דאס צו טאן, נאר ער האט געוויזן ליבשאפט צו יעדן און אדרבה ער האט אזוי באקומען זייער אסאך חסידים.

ער פלעגט ארום פארן צו זיינע חסידים און וואו ער איז געגאנגען האט מען אים מקבל פנים געווען מיט גרויס כבוד און אים אנקעגן געקומען, רב מאיר'ל האט געהאט א מנהג אז וואו ער איז געפארן איז ער געווען דער בעל קורא שבת ביים ליינען, און נאכן דאווענען זענען געקומען די אידן וואס האבן נישט אנגיאגט צו געבן שלום ערב שבת זענען יעצט געקומען נעמען שלום, דער רבי האט גערעדט אווארט צוויי צו יעדן.

איינמאל איז דער רבי אנגעקומען אין דעם שטאט סְנִיאַטִין ערב שבת און די חשובי העיר זענען אים געקומען מקבל פנים זיין און מען האט צוגעשטעלט א שיינע אכסניא פארן רבין, אזוי ווי זיין שטייגער האט ער געגעבן שלום נאכן דאווענען שבת אינדערפרי, און א גרויסער עולם האט געווארט אים צו געבן שלום, איינער פון די מענטשן ווען ער האט געגעבן שלום, האט ער געזאגט פארן רבין אז ער איז ר' בערל'ס זון און דער רבי דארף אים געדענקען, האט דער רבי געזאגט אוודאי געדענק איך דיר! און דער רבי האט געזאגט אז נאכן געבן שלום פאר אלעמען וועט ער דערציילן וואס איז געשען מיט אים און זיין טאטן ר' בערל, דער עולם איז געווען נייגעריג צו הערן וואס איז געשען און מען איז געבליבן ביז דער רבי האט געענדיגט געבן שלום פאר די אלע אידן.

ר' מאיר'ל פאנגט אן און דערציילט: מיט יארן צוריק האט מאיר'ל געזאגט מוסר פאר די מענטשן און מגלה געווען אסאך סודות פאר די מענטשן, און דאס האט גורם געווען אז מען האט מיר געוואלט פארטרייבן פון די שטעט, האט מאיר'ל געטראכט ער ווען פארן קיין מאלדאבע ווייל דארטן זענען געווען אסאך גבירים און דארטן זאגו דרשות, אויפן וועג קיין מאלדאבע איז געווארן ערב שבת און מאיר'ל האט נישט געוואלט בלייבן אין מיטן ווואלד, בין איך געווען נאנט צום שטאט סְנִיאַטִין און געפלאנט צו זיין דארטן שבת, נישט צו זאגן קיין דרשות און נאך שבת ווייטער צו פארן קיין מאלדאבע.

איך האב געזוכט א אכסניא און ר' בערל האט מיר אריין גענומען מיט גרויס כבוד און געגעבן א באזונדערע צימער, אזוי ווי מאיר'ל פלעגט זיך פירן צו מעביר סדרא זיין פרייטיג, האט מאיר'ל אזוי געטאן אין זיין צימער, ווען די טיר עפענט זיך און צוויי חסידישע יונגעלייט האבן מיר באזידלט אז מאיר'ל איז א נידעריגער מענטש, אבער מאיר'ל האט זיי נישט געענטפערט, זענען זיי געווארן ווילד און אין כעס און האבן מיר געוואלט שלאגן, ווען פלוצלונג איז אריין ר' בערל אין צימער און זיי זענען אנטלאפן און מיר אפגעלאזט.

איז מאיר'ל ארויסגעגאנגען קוקן אויב עס איז נאך צייט צו גיין צו א נאנטע שטאט, אבער די צייט איז שוין געווען שפעט און מאיר'ל וואלט נישט אנגיאגט און איז געבליבן אין סניאטין, דערווייל די צוויי יונגעלייט האבן באקומען זייער עונש, איין יונגערמאן האט באקומען שטעכעניש אין זיין גאנצע גוף און געהאט שטארקע יסורין, און דער צווייטער איז זיין ווייב געווארן א מקשה לילד, און די דאקטוירים האבן זיך מייאש געווען פון איר, זיין שווער האט זיך דערוואוסט וואס זיין איידעם האט געטאן צו מאיר'ל און האט אים געזאגט אז ער ווייסט דעם אמת און ער מוז שוין גיין איבערבעטן מאיר'ל, און ער איז געקומען איבערבעטן, און מאיר'ל האט אים מוחל געווען און געזאגט אז יעצט איז געבוירן א בן זכר, און זיין ווייב איז ב"ה געזונט, ווי נאר דער יונגערמאן שטייט ביי מאיר'ל איז אנגעקומען דעם צווייטן יונגערמאן און געוויינט פון זיינע יסורין, און האט אויך איבערגעבעטן מאיר'ל, און מאיר'ל האט אים מוחל געווען, מאיר'ל האט זיי געגעבן מוסר און זיי האבן זיך מכניע געווען און שפעטער געווארן מאיר'לס גרויסע חסידים.

האט ר' מאיר אויסגעפירט צום עולם אין זכות פון דעם איד'ס טאטע ר' בערל בין איך געראטעוועט געווארן פון די צוויי ווילדע יונגעלייט און ווער ווייסט וואס זיי וואלטן געטאן ווען נישט דער אויבערשטער האט געהיטן מאיר'ל, און דער איד'ס טאטע ר' בערל איז געווען א גוטער שליח, מוז איך האבן הכרת הטוב צו זיין זון, און דער עולם האט געשלונגען די ווערטער מיט דארשט, זעהענדיג די גדלות פון זייער רבין, זיע"א. (ספר עטרת זקנים בילגורייא תרע"א)

הוצא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם בנמצא ולספרים עתיקים וכתבי יד צו פארקויפן

שארית ישראל ווילעדניק דפוס ראשון $3600 סעט שו"ע זיטאמיר חסר או"ח ח"ג $3000 טור אבן העזר וחו"מ סלאוויטא $600 ירושלמי דפוס זיטאמיר מצב מפואר כריכת עור מעיר סאטמאר לפני המלחמה נייר לבן, חסר קצת מהשער של זרעים $3500 שו"ע חו"מ ב' כרכים סלאוויטא ר' משה $6000 ספר אמרי יהודה מהגה"ק מסעקלעהיד עם ב' חתימות ארוכות מהגאון ר' יחיאל מיכל הכהן פריעד בעל תורת יפה בנו של הגאון רב נתנאל בעל פני מבין $2500 מהר"ם שיק עם חתימת וחותמת הגאון ר' אליעזר צוקער מבערגסאז עם ב' הגהות ממנו $3000 ספר מטה ב' חתימות ארוכות מהגאון ר' יחיאל מיכל הכהן פריעד בעל תורת יפה עם הגה $2500 18 גמרות זיטאמיר ריגאל עם הג' בבות יבמות גיטין ועוד רובם מצבים מצויינים $35000 מאור ושמש דפוס ראשון ח"א $5000 נ"ך זיטאמיר ח"ג $400 נ"ך זיטאמיר ח"ד $400 מכתב הגאון ר' יונתן שטייף תש"א מבקש מר' יעקב רוזנהיים להצילו $1800 זוהר סלאוויטא תקפ"ז מצב יפה $26000 תקוני זוהר סלאוויטא ר' משה $8500 קדושת יו"ט דפו"ר שייך לבעל חלקת יהושע $1200, ספר שיטה מקובצת עם הקדשת הגאון ר' אברהם קאלמנאוויטש $800 מגן אבות קאפוסט דפוס ראשון שבעה חלקים $1500 חומש תורה תמימה ד' חלקים הקדשות ארוכות של האדמו"ר בעל אמונת אברהם מפיטסבורג זצוק"ל $1800 חיי אדם זיטאמיר $800 אדמו"י מלכות בית טשערנאביל $500 ספר מהר"ם שיק עם הקדשת הקרן לדוד $2800 ספר צדקת יוסף עם הקדשת הרבי מפיטסבורג הר"ר מרדכי זצ"ל $500 ספר עם חתימת הגאון בעל חמדת שלמה והרה"ק ר' יעקב אדמו"ר מיעזוב בן הרה"ק מטשעבנאוו $5000

4403 - 16 Ave Brooklyn, **NY 11204 USA ~ 718 - 438 - 8414 ~ 718 - 633 - 5500 Hours are 12 -7:30 Fri 11-1:30, To receive the pardes: pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday. check out our website** ***www.seforimworld.com. WE sell old USA coins and supplies albums coin holders also silver coins for Pideon Haben***

מיר ווינטשן אלע א כתיבה וחתימה טובה, בעזה"י נאך צום גדליה וועלן מיר פארקויפן די ד' מינים